

Kaupunginhallitus

Päätöspäivämäärä 10.08.2026

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 10.08.2026

Lausunto Päijät-Hämeen hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksen luonnoksesta

3195/00.01.02.05/2026

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

turvallisuuspäällikkö Antti Prepula p. 044 416 3812

Päätös**Esittelijä**

kaupunginjohtaja Kyynäräinen Niko

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa Päijät-Hämeen pelastuslaitokselle perusteluosassa esitetyn lausunnon palvelutasopäätösluonnoksesta vuosille 2027–2030.

Samalla kaupunginhallitus päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta heti.

Perusteluosa

Päijät-Hämeen pelastuslaitos on pyytänyt kunnilta lausuntoa hyvinvointialueella valmisteltavana olevasta pelastustoimen palvelutasopäätösluonnoksesta.

Lausunnot tai mahdolliset kommentit on pyydetty toimittamaan 30.6.2026 mennessä sähköpostitse osoitteeseen kirjaamo@paijatha.fi. Lahti on saanut pyynnöstä jatkoaikaa 10.8.2026 asti pidettävään kaupunginhallituksen kokoukseen asti.

1. Yleiset lähtökohdat

Pelastuslaitos on Päijät-Hämeen hyvinvointialueen toimiala, joka vastaa pelastustoimen palveluista. Hyvinvointialue vastaa sille kuuluvien palveluiden tuottamistavan valinnasta ja päättää, millä tavoin pelastuslaitos huolehtii alueellaan sille määrättyistä tehtävistä.

Pelastuslaitoksen sopimuskumppaneina on sopimuspalokuntia, sivutoimista henkilöstöä ja järvipelastusyhdistyksiä.

Pelastustoimi on arvioinut päättyvän palvelutasokauden toteutumista pääosin myönteisesti: lähes kaikki asetetut tavoitteet on saavutettu ja poikkeamia on ollut vain vähän. Esimerkkinä yksittäisestä poikkeamasta on, että sopimuspalokuntien koulutuksia ei ole toteutettu aluesopimuksen ja pelastuslaitoksen pelastustoiminnan koulutussuunnitelman mukaisesti. Säästötoimien takia on kursseja jouduttu perumaan ja tarjontaa vähentämään

1.1 Pelastustoimen tehtävät Päijät-Hämeessä

”Pelastustoimi jakautuu kolmeen eri palvelukokonaisuuteen; onnettomuuksien ehkäisyn, pelastustoiminnan sekä väestönsuojeluun varautumisen kokonaisuuteen.

Onnettomuuksien ehkäisyyn sisältyvät muun muassa valvonta, neuvonta, ohjaus ja riskien tunnistaminen, joilla pyritään vähentämään onnettomuuksien todennäköisyyttä ja vaikutuksia.

Pelastustoiminta kattaa varsinaiset hälytystehtävät, kuten pelastus-, sammutus- ja avustustoimet erilaisissa onnettomuus- ja vaaratilanteissa sekä niihin liittyvän johtamisen ja resurssien hallinnan.

Väestönsuojeluun varautuminen puolestaan tarkoittaa suunnitelmallista varautumista poikkeusoloihin ja kriisitilanteisiin, mukaan lukien väestönsuojien ylläpito, varautumiskoulutus ja yhteiskunnan toimintakyvyn turvaaminen.”

1.2 Pelastustoimen palvelutaso

Palvelutasopäätös on Lahden näkökulmasta keskeinen strateginen asiakirja, joka ohjaa pelastustoimen resurssien kohdentamista ja palvelujen kehittämistä usean vuoden ajan.

Lahti pitää hyvänä, että esitetty palvelutasopäätös perustuu ajantasaistettuun riskianalyysiin ja että palvelut suunnitellaan riskiperusteisesti. Pelastustoimen palvelutason tulee vastata alueen onnettomuus- ja muihin turvallisuushäiriöihin, mikä korostuu Päijät-Hämeen monimuotoisessa toimintaympäristössä. Pelastustoimi on tietoinen omasta tilastaan ja kykenee arvioimaan palvelutason tarpeita, joskin valvova viranomaisen on joihinkin asioihin kiinnittänyt huomiota.

Lahti katsoo, että pelastustoimi tunnistaa alueen riskit kattavasti ja riskianalyysi on laadukas. Analyysi kuvaa kaupunkia hyvin: Tiivis kaupunkikeskusta, hajautunut asutus, laaja vesistöisyys ja vilkas liikenneverkko muodostavat monipuolisen riskikokonaisuuden, joka edellyttää eriytettyjä palveluratkaisuja.

Lahti on merkittävä liikenteellinen solmukohta, jossa tie- ja raideliikenne sekä tietunnelit lisäävät vaativien pelastustehtävien tarvetta. Laajat pohjavesialueet ovat herkkiä ympäristöriskeille ja vesistöisyys kasvattaa vesipelastustoiminnan merkitystä. Lisäksi ilmastonmuutoksen vaikutukset, kuten rankkasateet, tulvat ja hellejaksot, lisäävät tehtävämääriä. Lahti pitää tärkeänä, että nämä erityispiirteet huomioidaan riittävästi resurssien mitoituksessa.

2. Asiakirjoissa esitetyt keskeiset muutokset ja niiden vaikutukset

Palvelutasopäätöksessä 2027–2030 on useita muutoksia verrattuna kauteen 2024–2026. Osa muutoksista selkeyttää toimintaa ja vahvistaa riskiperusteisuutta. Samalla havaitaan myös heikentäviä muutoksia, jotka tulee huomioida.

Taulukossa on esitetty havaitut parannukset ja heikennykset luonnoksena olevassa suunnitelmassa:

Teema	Parannukset (+)	Heikennykset (–)
Riskiperusteisuus ja johtaminen	Riskiperusteisuus vahvistunut, tilannekuva ja tiedolla johtaminen selkeytynyt.	–
Varautuminen ja kokonaisturvallisuus	Varautumisen rooli korostunut, pelastustoimen tehtävä kuntien tukijana tunnistettu paremmin.	Käytännön resursointi ei kaikilta osin näy vastaavalla tasolla.
Pelastustoiminnan osaaminen	CBRNE-, sortuma- ja erityisosaamisen kehittäminen kirjattu selkeästi.	–
Valvonta ja riskienhallinta	Valvontaresurssit kasvavat (htv lisääntyy), riskiperusteisuus tarkentuu.	Palomestarien työaikamuutokset vuonna 2026 ovat vähentäneet valvontaa -> lisätarve resurssille.
Palontutkinta	Resurssi kasvaa ja toiminnan kehittäminen vahvistuu.	–

Teema	Parannukset (+)	Heikennykset (–)
Johtamisjärjestelmä	Johtamisvalmius ja yhteistyöalueen rooli täsmennetty.	–
Vesipelastus	Kalusto ja osaaminen huomioitu aiempaa tarkemmin.	Vesisukellusvalmius Heinolassa ehdollinen -> ei täysin varmistettu.
Ympäristövahinkojen torjunta	Kehittynyt laajemmaksi (YVT-ajattelu), suunnitelmallisuus paranee.	–
Sopimuspalokunnat	Rooli tunnistettu ja valmiuden säilyttäminen kirjattu.	–
Turvallisuusviestintä	Digitaalinen viestintä vahvistuu.	Tavoittavuus laskee (15 % -> 12 %), käytännön toimenpiteet vähenevät.
Ennaltaehkäisy / koulutus	Koulutusta edelleen tarjotaan.	Yritysten ja laitosten varautumiskoulutus heikommin kuvattu kuin aiemmin.

Teema	Parannukset (+)	Heikennykset (–)
Pelastusasemaverkko	–	Sitova kirjaus nykyverkon säilyttämisestä poistunut -> mahdollinen heikennys
Toimintavalmius kaupungissa (Lahti)	Riskit tunnistettu hyvin.	Saavutettavuus haasteellinen osassa aluetta, ei ratkaisua (esim. uusi asema)
Niemen pelastusasema	Erikoistuminen (mm. vesipelastus) huomioitu kokonaisuudessa.	Ei takeita jatkuvasta miehityksestä -> merkittävä operatiivinen riski
Kalusto ja investoinnit	Elinkaarimalli ja riskiperusteisuus kirjattu. Uutena asiana kahden henkilön siirrettävä kärkiyksikkö	Käytännön hankinnat jääneet jälkeen, hankintoja jätetty tekemättä -> työturvallisuus ja poikkeusolojen valmius heikkenee
Kokonaisuus	Strateginen taso (suunnittelu, ohjaus, riskien tunnistaminen) paranee.	Operatiivinen taso (resurssit, saavutettavuus, käytännön palvelut) sisältää heikennysriskejä

2.1 Havaitut heikentävät muutokset tarkemmin:

- turvallisuusviestinnän osalta nuorten tavoittamiskerrat vähenevät (4 -> 3 ennen 25 ikävuotta)

- pelastusasemia koskeva kirjaus muuttuu väljemmäksi (ei enää velvoitetta ylläpitää nykyistä verkkoa)
- yritysten ja laitosten varautumiskoulutusta koskeva sisältö on poistunut/epäselvä, eikä pelastustoimi siten tarjoa kyseisiä koulutuksia sisäministeriön pelastustoimen antaman linjauksen mukaisesti
- korkealta pelastamisen valmiuden taso osa asemista heikkenee (pvat2 - > pvat1)

Heikennykset eivät kaikilta osin tue riskianalyysissä tunnistettuja kasvavia palvelutarpeita. Yleisesti ottaen palvelutasopäätöksen linja on ollut vuosien aikana palveluja heikentävä.

2.2 Havaitut parannukset tarkemmin:

- varautuminen on selvästi aiempaa vahvemmin esillä, painopisteenä kriisinkestävyys ja poikkeusolot
- valvontaan käytettävä resurssi kasvaa (8,5 -> 9,8 htv + kemikaalivalvonta)
- palontutinnan resurssi kasvaa (0,5 -> 0,7 htv)
- vesipelastuksen täsmennyksiä kuten vesisukeltajien koulutus kirjattu tavoitteeksi ja Heinolan ehdollinen valmius kuvattu realistisemmin

Parannukset eivät kaikilta osin tue riskianalyysissä tunnistettuja kasvavia palvelutarpeita.

2.3 Havaintojen yhteenveto:

Palvelutasopäätöksessä on tunnistettavissa parannus strategisessa ohjauksessa, riskiperusteisuudessa ja varautumisen huomioimisessa. Luonnoksessa todettu, että

kahdeksalla palomestarilla olisi osoitettu onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn työaika, mutta vuoden alussa sitä vähennettiin aiemmasta.

Samanaikaisesti operatiiviseen palvelutasoon, erityisesti saavutettavuuteen, turvallisuusviestintään, kalustoon ja henkilöstöresursseihin kohdistuu heikentymistä.

Arviointi on sopimuspalokuntien osalta puutteellinen, koska liitettä 2 ei ollut toimitettu lausuttavaksi.

3. Muut lausuntoon vaikuttavat asiat

3.1. Pelastustoiminnan resurssit ja asemaverkko

3.1.1 Niemen pelastusaseman toiminta

Lahti pitää kriittisenä, ettei Niemen pelastusasemaa suljeta henkilöstön poissaolojen takia. Alueella ilmenneiden poissaolojen takia Niemen pelastusasemalta on siirretty pelastajia paikkaamaan muille asemille vahvuutta, johtaen Niemen aseman sulkemiseen. Lahti on lausunut asiasta huolen jo vuonna 2023 annetussa lausunnossaan. Tähän Niemen aseman sulkemiseen on puututtu nyt uuden pelastusjohtajan toimesta.

Perustelut:

- Mukkulan alueen saavutettavuus heikkenee merkittävästi
- vesipelastustoiminnan vasteajat pitenevät
- Paavolan aseman yksikkö on jo kuormittunut (tehtävämäärältään kärkipäässä valtakunnallisesti)
- mikäli Niemi on suljettuna, kaupungin keskustan läheisyydessä ei ole riittävää resurssia samanaikaisiin kiireellisiin tehtäviin

- kesäkausi on tilastollisesti vilkkain ja osuu henkilöstön lomakauteen, jolloin erityisesti järvellä ilmaantuvien tehtävien tehokas hoitaminen vaarantuu
- lisäksi Niemen asema toimii keskeisenä vesipelastuksen tukikohtana koko maakunnassa, mikä korostaa aseman merkitystä.

3.1.2 Asemaverkko ja saavutettavuus

Palvelutasopäätös ei enää sitoudu nykyisen asemaverkon säilyttämiseen, mikä on selkeä heikennys. Aseman tilapäisellä sulkemisella voi olla heijastevaikutuksia myös ympäröiviin kuntiin.

Lahti korostaa:

- kaupungissa on alueita, joiden saavutettavuus on jo nykyisellään haasteellinen, erityisesti Pirttiharju ja sen Petsamon alue
- toimitetussa aineistossa riskiruudukon puuttuminen Lahden ja Hollolan osalta liitteistä vaikeuttaa arviointia. Muiden kuntien osalta riskiruudukoita on esitelty.

Paavola–Niemi–Hollola -asemien muodostaman kolmion osalta

Pirttiharjun/Petsamon saavutettavuus vasteaikojen puutteessa tulee varmistaa, vaikka vuoden 2026 alussa Petsamon riskiruutu muutettiin mahdollisesti I-luokan tasosta lievemmäksi II-riskiluokan alueeksi.

Pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen 2025:14 mukaan riskiluokitukset tarkistetaan ja päivitetään vuosittain. Tämä vuosittainen tarkastelu aiheuttaa muutoksia riskiluokituksiin, joihin on tärkeää varautua ennakoivasti.

3.2. Kalusto ja investoinnit

Palvelutasopäätöksessä todetaan kaluston hankinnan perustuvan riskeihin, mutta samanaikaisesti tiedetään, että investointeja ei ole kyetty toteuttamaan riittävästi. Lähes puolet alueen sammutusautoista on yli 20-vuotta vanhoja.

Lahti pitää huolestuttavana, että kalustohankinnat ovat viivästyneet taloudellisista syistä. Jonain vuonna yhtään raskasta ajoneuvoa ei ole hankittu.

Lahti katsoo, että kaluston riittävyys tulee arvioida uudelleen erityisesti:

- suuronnettomuudet
- pitkäkestoiset tilanteet
- poikkeusolot

3.3 Vesipelastus ja vesistötoiminta

Riskianalyysin perusteella vesistöihin liittyvät riskit ovat merkittäviä.

Lahti katsoo, että vesipelastustoiminta tulee säilyttää vähintään nykyisellä tasolla. Lisäksi huomioiden, että Niemi on keskeinen vesisukelluksen tukikohta, eikä Heinolan vesisukellusvalmius ei ole jatkuva, riippuen työvuorossa olevista sukeltajista.

Hyvänä asiana nähdään pelastuslaitoksen ja järvipelastajien välinen yhteistyö.

3.4 Varautuminen ja yhteistyö

Lahti pitää myönteisenä varautumisen merkityksen tunnistamista ja samalla pelastustoimen roolia yhteensovittajana. Samalla todetaan, että panostuksia tulee lisätä erityisesti:

- kuntien tukemiseen varautumisessa
- yhteistoiminnan johtamiseen

- poikkeusoloihin valmiuteen

Pelastustoimen tulee aktiivisesti tukea Lahden kaupunkia varautumisessa.

3.5 Liitteet ja puutteet

Lahti toteaa, että liitettä 2 (sopimuspalkokuntien erikoistumiset) ei toimitettu lausuttavaksi, joten tätä ei voitu arvioida, mikä heikentää kokonaiskuvaa.

Lisäksi aiemmin mainittu riskiruudukon puuttuminen Lahden osalta estää tarkemman lausumisen tavoitettavuuden osalta.

4. Lausunto palvelutasopäätöksen luonnoksesta

Päijät-Hämeen pelastuslaitos on pyytänyt kunnilta lausuntoa hyvinvointialueella valmisteltavana olevasta pelastustoimen palvelutasopäätösluonnoksesta vuosille 2027–2030. Luonnos on pääosin kattavasti laadittu, mutta se sisältää vielä täsmennystä vaativia kohtia, kuten puuttuvia tietoja.

Lahti pitää palvelutasopäätöksen lähtökohtia pääosin oikeansuuntaisina ja riskianalyysia laadukkaana. Esitettyihin muutoksiin sisältyy kuitenkin useita heikennyksiä, joita ei voida pitää perusteltuina kuten kasvavan riskitason, ilmastonmuutoksen ja turvallisuusympäristön muutosten näkökulmasta.

Lahti katsoo, että palvelutasopäätöstä tulee vielä täsmentää ja vahvistaa ennen sen hyväksymistä siten, että pelastustoimen suorituskyky turvataan sekä Lahdessa että koko maakunnan alueella myös tulevaisuudessa.

Palvelutasopäätöksen luonnos on hyväksyttävissä seuraavin huomioin:

1. Niemen (vesi)pelastusaseman toiminnan jatkuvuus varmistettava kaikissa tilanteissa.
2. Maakunnan asemaverkon tilapäiset sulkemismahdollisuudet poistetaan

Kaupunginhallitus

Päätöspäivämäärä 10.08.2026

3. Petsamon alueen tavoitettavuus Lahdessa selvitettävä ja varmistettava
4. Kalustohankinnoissa ei saa olla keskeytyksiä, jotta hankintavelkaa ei synny, joka vaikuttaa esimerkiksi poikkeusoloihin varautumiseen
5. Varautumiskoulutuksia ja -viestintää lisättävä erityisesti kuntalaisille
6. Pelastustoimen roolia kuntien varautumisen tukena vahvistettava
7. Varautumisen tuesta sovittava kuntien kanssa entistä tarkemmin
8. Pelastuslaitoksen koko väestönsuojeluun osallistuvan henkilöstön määrässä tulee huomioida lisääntyvät tarpeet erityisesti kuntiin kohdistettavan pelastustoimen suunnittelun sekä kuntien ohjauksen ja koulutustarpeiden osalta.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Toimenpiteet

Ote: 11.8.2026 Päijät-Hämeen pelastuslaitos, kirjaamo@paijatha.fi